

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. De actibus prohibitis 6. Decalogi præceptos Non concupisces
vxorem proximi tui,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

CAPVT II.

De actibus prohibitis nono Decalogi præcepto, Non concupisces uxorem proximi sui.

SVM MARI VM.

9. Concupiscentia rei venerea prohibita nono præcepto, est in appetitu sensitivo mortaliter mala, per consensum voluntatis in eam.
10. Cogitationis seu delectationis morose tres modi.
11. Peccata, quæ contra nonum Decalogi præceptum committuntur, matrimonio non obstant.
12. Explicatio difficultatis de delectatione orta ex cogitatione copula coniugalæ, si ne peccatum mortale, siue in coniugibus siue in sponsis de futuro, siue in viduis.
13. Consensus in concupiscentiam rei venerea cum est efficax, peccata constituit diuersæ speciei: non item cum est solummodo simplex complacentia.
14. Id illustratur exemplis, ac quadam specialiter notantur de habente votum castitatis.

NONO Decalogi præcepto, Non concupisces uxorem proximi tui; explicite quidem, vt hæc verba satis dicant, tantum prohibetur concupiscentia rei venereæ; sed implicite prohibetur quoque concupiscentia voluptatum earum quæ eandem veneream excitant: vt crapula, iuxta illud, quod Ezechielis cap. 16. vers. 49. in causas iniquitatis Sodomæ ponitur saturitas panis; itemque ebrietas, iuxta illud ad Ephes. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria: vnde nobis propositum est in sequenti cap. 4. dicere de peccato gulæ (cuius species sunt crapula & ebrietas) per respectum ad ipsum præceptum nonum Decalogi.

Sciendum est autem concupiscentiam voluptatis venereæ, alteriusve illicitæ duplicem esse; vna enim est solius voluntatis complacentia, quæ hoc præcepto non prohibetur proprie, quia sexto præcedenti iam est prohibita: sicut quinto voluntas occidendi, & septimo voluntas furandi, altera vero est appetitus sensitui concupiscentia, quæ hic prohibetur proprie. Nam sicut præcedentibus præceptis ostenditur quomodo voluntas humana debeat actus exteriores dirigere: ita duobus postremis ostenditur quomodo eadem voluntas debeat gubernare appetitum ipsum sensitivum. In quo quamuis ratio peccati non habeat locum quatenus vsus rationis præuenit, tamen quatenus subiacer imperio voluntatis (iuxta illud Genes. 4. Sub te erit appetitus eius & tu dominaberis illius) in concupiscentiis ipsius peccatum mortale non minus esse potest, quam in exterioribus actionibus: nimirum per voluntatis in eas consensum, qui hoc nono, & sequenti decimo præcepto prohibetur per verba. Non concupisces: quorum proinde idem est sensus, ac illorum quæ habentur Ecclesiastici 8. Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere.

Modi quibus peccatur contra nonum præceptum Decalogi.

SECTIO I.

SOlet autem eiusmodi peccatum à Theologis vocari cogitatio aut delectatio morosa. Contingit vero tribus modis. Primus est, quando ratio animaduertit appetitum sensitivum versari circa rem illicitam, & voluntas id approbat; tuncque vocatur cogitatio & delectatio morosa positiva, & aperte peccatum est mortale, quando illud, circa quod appetitus ipse versatur, res est mortaliter illicita. Quam esse communem Theologorum opinionem testatur Nauar. in Ench. cap. 11. num. 9. Eos magno numero refert D. Salas 1, 2. tomo 2. tract. 3. disp. 6. sect. 4. num. 45. Probatur vero, tum per cap. Hinc etenim, §. Ponderosus, distin. 49. congruenter verbis Domini, Matth. 5. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo. Tum etiam ratione, quia sicut peccatum est, exhibere membra exteriora seruire immunditiæ, ex cap. 6. Epist. ad Rom. vers. 19. ita etiam est exhibere appetitum sensitivum seruire immunditiæ, præsertim cum idem appetitus, efficacius quam membra, promoueat voluntatem.

Secundus modus est, quando præluce in intellectu voluntas huiusmodi illicitos motus appetitus sensitui aduertit, nec repellit: etiam si eos non approbet expresse: Etenim vt peccatum est illum approbare, sic & illum non impedire cum possis, ac tenearis; perinde scilicet ac peccatum est gubernatori, vt nauem submergere, ac & submersionem illius non impedire cum possit, & teneatur. Tale peccatum autem vocatur cogitatio morosa negatiue. Quod vt fit mortale, tres conditiones requiruntur. Prima est: vt homo non obiter sed plene aduertat illud quod mente versat, esse malum legi Dei contrarium: ita vt semiplene tantum (& multo magis nulla ratione) ad id animaduertens etiam si per integrum diem (ex Caier. in verbo Delectatio, sub initium, & Nauar. in Ench. cap. 11. num. 9.) perferret in eiusmodi cogitatione, non censetur peccatum mortale committere: præsertim si omnino reiecit, aduertens illius malitiam. Secunda conditio est, vt quis possit reprimere tales motus: nam si non possit, sufficit conatum ab eo adhiberi ad explorandum, an reprimere possit nec ne: ac comperto quod nequeat, censetur pati eisdem motus, non autem agere. A quibus nihilominus abhorreret oportet, monente Sapiente Ecclesiast. cap. 21. Quasi à facie Colubri fuge peccata. Tertia conditio est, vt eos ipsos motus reprimere teneatur: prout tenetur cum ad id periculum ne voluntas eis consentiat. Cum nostro conatu autem in ea re, necessarius diuini auxilij concursus est humiliter implorandus, per illud Psal. 6. Miserere mei Domine quoniam infirmus sum: aut illud Isaia 38. Domine vim patior, responde pro me aliuve simile. Cetera ad hunc eundem modum spectantia, nota esse possunt ex dictis in præced. lib. 11. cap. 5. & lib. 15. cap. vlt. obseruat. 6.

Tertius modus est quando quis delectationem desiderat sub conditione licita, delectaturque; interea. Quamuis enim desiderium non sit tunc illicitum: delectatio tamen consequens, est plane illicita: vt cum quis cogitat si illa mulier non nupsisset, acciperem illam in uxorem, & interea delectatur in illius concupiscentia. Ratio est, quia desiderium quidem admittit conditionem, cum futura etiam, & absentia desideratur: sed delectatio est se absoluta, ac sine vlla conditione: cum homo non nisi de præsentibus delectetur. Eadem ratio est, cum vidua cogitat de actibus coniugij præteritis, vel maritus de uxore absente. Quamuis enim liceat desiderare huiusmodi actus matrimonij absentes: tamen si conflurgat delectatio, non quidem absens, sed iam præsens in appetitu, oportet illam reuocare tanquam alienam ab honestate coniugali; prout docuimus in cit. cap. 5. regula 6. & late tractat Sanchez in lib. 9. De matrimon. disp. 44. & 47. Ex quo pro praxi de peccatis quæ non obstant matrimonio contra nonum præceptum committuntur, addenda sunt nonnulla si prius obiter monuerimus posse aliquos ab eiusdem præcepti transgressione mortali excusari per ignorantiam probabilem: propterea quod concupiscentiæ per ipsum prohibita malitia, naturali ratione difficilius cognoscitur: prout satis indicant illa D. Pauli verba ad Rom. 7. Concupiscentiam nesciebam, nisi diceret lex: Non concupisces. Quocirca si quis vel retinuit turpes cogitationes, vel delectatus est in eis, existimans non esse peccatum mortale, si que sciuisset esse, nullatenus censens, excusatur à peccato mortali. Postquam tamen admonitus est, desistere tenetur sub peccato mortali.

De peccatis quæ contra nonum Decalogi præceptum committuntur, matrimonium minime obstat.

SECTIO II.

MATRIMONIUM spectari potest, vel vt præsens vt in coniugibus; vel vt præteritum, vt in viduis; vel vt futurum, vt in sponsis de futuro. Non obstante igitur matrimonio, contra hoc præceptum peccat mortaliter coniug, qui in actu coniugali delectatur carnaliter in alterius viri, aut foeminae cogitatione, qua cogitat se ei copulari. Ita habetur ex D. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 20. §. 1. & ex Syluestro in verbo Debitum, quæst. 2. Ratio vero est, quia egreditur in eo limites matrimonij; & ideo peccatum luxuriæ committit eius speciei, cuius esset illud quod committeret si carnaliter copularetur cum persona taliter cogitata: actus enim internus & externus eiusdem speciei sunt, cum tendunt ad idem obiectum, neque ex circumstantiis est varietas.

Quamuis